

اتحادیه انجمن های علوم اجتماعی ایران

به نام خداوند جان و خرد

اتحادیه انجمن های علوم اجتماعی ایران با همکاری انجمن های عضو برگزار می کند

همایش چiesti، ساختار و کارکرد انجمن علمی

آذر ماه ۱۴۰۴

فراخوان

طرح مسأله

نقش و تأثیر انجمن های علمی بر تحولات علم و لاجرم بر سرنوشت جوامع و نوع انسان، در همه انواع علم شناسی و نیز در تاریخ توسعه جهان متفق القول است. در عین حال جایگاه واقعی ما ایرانیان در علم جهانی و جایگاه واقعی انجمن های علمی ما در نظام علم ایران را نیز باید روشن دانست؛ اما اگر بخواهیم در مقام دانشمند بگوییم انجمن علمی چیست، در آن چه می گذرد و چه نقشی در جهان علم دارد، چه خواهیم گفت؟ از خصوصیات معرفت علمی این است که در علم، هم عالم موضوع علم است، هم خود عالم و علم او، معرفت علمی، سازمان علم، روش علم و کلا تمامیت علم. دانشمندان مرتبا هم در سازمان علم و هم در معرفت علمی خود کاوش کرده و جهان علم از این رهگذر، مستعد و مساعد تغییرات معرفت علمی می شود. انجمن های علمی از ارکان اجتماع علمی، لذا از ارکان اجتماعی تولید و ترویج علم هستند. اگر چنین نبود آنگاه باید بر خود معلوم می ساختیم که پس اصولا این انجمن ها برای چه تشکیل می شوند. در مقام اهل علم همواره باید به چنین پرسشهایی پاسخ دهیم که کدام واقعیات «علت» تشکیل انجمن های علمی هستند و کدام ضرورت ها «دلیل» ایجاد این سازمانها؛ نسبت علل تاریخی و اجتماعی با دلایل ما چیست؛ این انجمن ها در چه نوع سازماندهی می توانند کارکردهای خود را ایفا کنند؛ نسبت دموکراسی با تخصص در این نوع سازمانها کدام است؛ چه نسبتی میان این انجمنها با دانشگاه و چه نسبتی میان آنها با دیوان دولت و نیز با نهادهای مدنی و بازار وجود دارد؛ انجمن بودن این نوع سازمانها محتاج کدام ویژگیهاست و علمی بودن آنها محتاج کدام ویژگیها و

تهران، بزرگراه جلال آل احمد
دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران
تلفن: ۰۲۱-۸۸۶۳۱۸۹۱
صندوق پستی: ۱۴۳۹۵/۸۶۴
ایمیل: uissa1400@gmail.com

در ایران از دانش علمی درباره این نوع اجتماع علمی چندان برخوردار نیستیم. تا کنون اهمی نیز نزد اصحاب علم برای نیل به اتفاق نظر و تفاهم درباره این نوع اجتماع و کم و کیف ایفای نقش آن در نظام علم و در جامعه مشاهده نشده است. ماهیت یا چیستی انجمن علمی بر حسب عوامل درونی، یعنی بر حسب خصوصیات اعضاء و نوع ارتباط میان آنها و بر حسب نوع معرفتی که در این نوع اجتماعات جریان دارد، شایان پرسش است. همچنین نمی دانیم که از منظر علمی، تفاوت در ماهیت اجتماعی، شیوه های سازماندهی درونی و نحوه ایفای نقش انجمنها در نظام علم و در جامعه، تا چه اندازه «معلول» محتوای معرفتی یک حوزه علم یا یک دیسیپلین است و تا چه اندازه معلول برداشت، نیت و اراده بنیان گذاران و دیگر اعضای انجمنها. مهم تر از شیوه های سازماندهی درونی نیز، «ساختار» یک انجمن است؛ یعنی «نظام توزیع اقتدار و تقسیم کار» در یک اجتماع. پرسش این است که ساختار انجمن علمی، بالاخص بر مبنای «ارزشهای هدایت کننده و روش» توزیع اقتدار و تقسیم کار، چگونه شکل گرفته و عمل می کند. سرانجام، فرض بر این است که هر ساختار نیز نهایتاً باید هدفی را برآورده و کارکردی را ایفا و اجرا کند؛ کارکردی که قرارست فلسفه وجودی آن انجمن باشد و چه برای خود اصحاب آن انجمن و چه برای جامعه و تاریخ، باید از عینیت، قابلیت تشخیص و سنجش، و نسبتی مشخص با تجربه جهانی برخوردار باشد؛ این کارکرد نیز محل پرسش است. این بدان معنی است که آنچه تا کنون در انجمنهای علمی ایران صورت گرفته، عمدتاً مبتنی بر «دانش ضمنی» بوده است. ما هم درباره «باید»ها، هم درباره «هست»ها، عمدتاً به تجربه شخصی و دانش ضمنی متکی هستیم و کمتر به «مبنایی واحد، مدون و قابل استناد» برای نیل به تفاهم و شناخت جمعی.

در ادبیات علمی، انجمن علمی که امروزه با مفهوم «انجمن دانش آموختگان» (learned society) شناخته می شود، «سازمانی است برای ترویج یک رشته دانشگاهی، یک تخصص یا جمعی از رشته های مرتبط ... بیشتر انجمنهای دانش آموخته سازمانهای غیرانتفاعی هستند و بسی از آنها انجمنهای حرفه ای^۱؛ فعالیت های آنها معمولاً شامل برگزاری کنفرانس های منظم برای ارائه و بحث درباره نتایج تحقیقات جدید و انتشار یا حمایت از مجلات دانشگاهی در رشته خود است. برخی نیز به عنوان نهادهای حرفه ای عمل نموده و فعالیت های اعضای خود را در راستای منافع عمومی یا علائق جمعی اعضا تنظیم می کنند... بنا بر استدلال محققان جامعه شناسی علم، انجمنهای دانش آموختگان از اهمیت کلیدی برخوردار هستند و شکل گیری آنها در ظهور و توسعه دیسیپلین ها یا تخصص های نوین مؤثر است^۱.

سازمان علم امروزه سازمانی است بسیار پیچیده که انجمنهای علمی، یکی اما از مهم ترین انواع آن هستند. برخی انواع این سازمان بسیار پیچیده و چندکارکردی که دارای ارتباطی پیچیده با دیگر سازمانهای اجتماعی و نیز دارای پیچیدگی ساختار و تقسیم کار درونی هستند، اصولاً در ایران وجود ندارند و تا اطلاع ثانوی نیز محتمل نیستند^{۱۱} تا کنون از ایجاد نخستین انجمن علمی جهان (۸ آذر ۱۰۳۹) که هنوز نیز فعال است، ۳۶۴ سال و از ایجاد نخستین انجمن علمی عصر مدرن ایران (۱۳۱۰) که دیری نپایید، ۹۳ سال می گذرد^{۱۲}. یک سوی مسأله این است که: وجود، سازمان یابی و فعالیت انجمن علمی برای ما تا کنون در کدام افق معنی یافته است؟ سوی دیگر این است که: آینده این افق را چگونه می نگریم، یعنی آیا درباره چستی، ساختار و کارکرد انجمن علمی در آینده مطابق همانچه در گذشته رخ داده، یا بسیار متفاوت از آن و در افقی دیگر، تفاهم و توافق داریم؟ مراد این همایش در وهله نخست «گفت و گو درباره انجمن علمی به قصد تفاهم» است.

محورهای همایش

- ایده های تأسیس، امیدها، اهداف، مقاصد، ... و روشهای بنیان گذاران و هیأت مدیره های انجمنهای علمی
- تاریخ تقویمی و تاریخ تحلیلی هر انجمن علمی ایران در یک سده اخیر
- مبانی انجمن علمی: امیدها، اهداف، مقاصد، ... و روشهای ایجاد، پرنسپ و روشهای عمل؛ اصول سازماندهی و سازمان یابی درونی؛ اصول و نظام جامعه پذیری انجمنی؛ اصول، حدود و روشهای تغییر و دیگر مبانی
- عاملیت «خرد جمعی» اعضای انجمنها و نقش مجمع عمومی در فهم و تعریف مبانی وجودی، سازمانی و کنشی انجمن علمی
- تأمل «انتقادی» درباره انجمن علمی در درون این انجمنها و نزد همه اصحاب علم در ایران
- عناصر (اجزا یا شبکه) «ساختار اجتماعی» انجمن علمی، و عناصر (اجزا یا شبکه) «ساختار سازمانی» آن
- «انجمن» بودن انجمن علمی و «علمی» بودن انجمن علمی
- تفاوت و فاصله انجمن موجود با انجمن مطلوب و عناصر ساختاری و کارکردی مبین این تفاوت و فاصله

دعوت ها و پیشنهادها

۱. همایش بسیار مشتاق است که شرکت کنندگان در قالب نشست گفت و گویی به تشریح دیدگاه خود بپردازند.

۲. هر نشست می تواند یک یا چند یا همه محورها را مورد بحث قرار دهد.
۳. همایش پذیرای مقاله و جستار منفرد نیز هست؛ این مقالات و جستارها صرفاً با دو معیار «ارتباط روشن با موضوع همایش» و «برخوردااری از نگرش علمی» داوری و پذیرفته خواهند شد.
۴. همایش بسیار مشتاق است که شماری از مطلعان اصلی از اعضای انجمنها، از جمله همه اعضای هیأت مؤسس و هیأت مدیره ادوار انجمنها در پنل های مورد نظر خود شرکت کرده و شناخت و تجربه خود را مطرح کنند. منظور از «شناخت» فهم متعارف با عقل عرفی است، اعم از آن که مستند به تجربه مندرج در فرضیه و تئوری علمی باشد یا نباشد.
۵. انتظار می رود هر طرح پنل، هر مقاله متعارف و هر جستار طی ۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ کلمه به طرح مسأله و نیز شرح دیدگاه خود بپردازد. همه شرکت کنندگان گواهی شرکت و ارائه دریافت خواهند کرد.
۶. همه طرح های پنل، مقالات متعارف و جستارها در کتاب های شماره ۱ و ۲ همایش به انتشار خواهند رسید.
۷. نتایج مباحث پنل های همایش در کتاب شماره ۲ همایش منتشر خواهند شد.

زمان و تاریخ های همایش

- دریافت جستار، مقاله و طرح پنل تا ۳۱ شهریور ۱۴۰۳
 - اعلام برنامه و انتشار کتاب مقالات و جستارها: ۷ آذر ۱۴۰۳
 - برگزاری همایش: هفته دوم آذرماه ۱۴۰۳
- ✓ همه مطالب در نرم افزار ورد، با قلم زر ۱۴ و به طور راست چین نوشته شوند و از طریق ایمیل دبیرخانه فرستاده شوند. در عنوان ایمیل ارسالی قید شود «برای همایش انجمنها». نشانی ایمیل دبیرخانه:

uissa1400@gmail.com

✓ کانال تلگرام:

t.me/uissa1400

✓ مسئول دبیرخانه: زهرا طاووسی

✓ دبیر اجرایی: پیام افشار دوست؛ تلفن: ۰۹۸۹۳۶۲۰۳۹۰۹۱

✓ مدیر اقتراح: حسین نوری نیا

اتحادیه انجمن های علوم اجتماعی ایران

✓ دبیر علمی: اسمعیل خلیلی

ⁱ دو مفهوم «تخصصی» و «حرفه‌ای» در این متن با مضمون مشابه و معادل profession انگلیسی و beruf آلمانی در نظر گرفته شده‌اند.

ⁱⁱ به «انجمن دانش‌آموختگان» در این نشانی بنگرید.

ⁱⁱⁱ درباره گونه‌های سازمان علمی بنگرید به «مقولات: سازمانهای علمی» در این نشانی

^{iv} بنگرید به این نشانی در سایت کمیسیون انجمنهای علمی ایران

تهران، بزرگراه جلال آل احمد
دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران
تلفن: ۰۲۱-۸۸۶۳۱۸۹۱
صندوق پستی: ۱۴۳۹۵/۸۶۴
ایمیل: uissa1400@gmail.com